

Fra:	KS Kommunesektorens organisasjon	Dato:	3. november 2020
Til:	Helse- og omsorgskomiteen	Dokument nr.:	Klikk her for å skrive inn tekst.
Kopi til:			

KS kommentarer og merknader til Prop. 1 S (2020–2021) for budsjettåret 2021, Akson

KS viser til høringsmøtet 26. oktober og tidligere oversendte høringsnotat til Helse- og omsorgskomiteen som blant annet inneholdt KS viktigste tilbakemeldinger til e-helsesatsingen foreslått i statsbudsjettet. I høringsnotatet ble det også lovet et utfyllende notat om Akson. Dette notatet redegjør derfor for bakgrunn, KS hovedbudskap– samt merknader og kommentarer til enkeltpunkter i budsjettfremlegget.

Bakteppe

Stortingsmelding 9 (2012-2013), «Én innbygger – én journal», satte tydelige mål for IKT-utviklingen i helse-Norge, og er bakgrunnen for Akson-prosjektet som et av tre strategiske og parallelle tiltak for å nå målene i meldingen:

- videreutvikling av eksisterende regionale løsninger i spesialisthelsetjenesten i Nord, Vest og Sør-Øst
- etablering av Helseplattformen i Midt-Norge
- etablering løsning for helhetlig samhandling og felles kommunal journal, Akson

I juli 2018 anbefalte Direktoratet for e-helse et konsept for helhetlig samhandling og felles kommunal journal (konseptvalg 7) – i dag kalt Akson. KS og storbyene støttet igangsetting av et forprosjekt med utgangspunkt i konseptvalg 7, med klare premisser for arbeidet. Av disse var stegvis utvikling for å gjøre risiko håndterbar, at satsingen måtte være økonomisk bærekraftig for kommunene, at løsningen måtte tilrettelegge for lokal fleksibilitet og fremtidig tjenesteutvikling, næringsutvikling og innovasjon, og at løsningen måtte kunne bestå av flere systemer og ha arbeidsflater tilpasset ulike fagprofesjoners behov. Og ikke minst tilrettelegge for god samhandling både innad i tjenesten, mellom primær og spesialisthelsetjeneste og med andre offentlige tjenester som samhandler med helsetjenesten om innbyggernes behov.

I februar 2020 leverte Direktoratet for e-helse et sentralt styringsdokument som anbefalte realisering av Akson med vurdering av styring, organisering, finansiering m.v. Kommunesektorens representanter i Nasjonalt e-helsestyre sluttet seg til hovedinnretningen, under forutsetning av en supplerende uttalelse fra kommunesektorens representanter til vedtaket. Der ble det påpekt en rekke viktige områder det måtte jobbes videre med for nødvendige avklaringer. Av disse var særlig viktig forhold knyttet til organisering, styring og finansiering og tydeliggjøring av strategi for stegvis utvikling av den åpne plattformarkitekturen som lå til grunn for anbefalingene i styringsdokumentet. Intensjonsavtalene inngått av 185 kommuner våren 2020 viste til behovet for gjenstående avklaringer. Det anmerkes her at et forprosjekt og påfølgende kvalitetssikring etter statens prosjektmodell først og fremst er innrettet på å redusere statens risiko. Dette kan sammen med krevende tidsrammer være en forklaring på hvorfor mange viktige forhold, sett fra perspektivet til den enkelte kommune og kommunene som fellesskap, ikke ble tilstrekkelig belyst. Det gjør det enda viktigere at det settes av ressurser til å jobbe videre med disse forholdene i fortsettelsen.

KS støtter helhjertet satsingen i statsbudsjettet på samhandlingsløsninger. KS understreker at en satsing på samhandlingsløsninger alene uten en samtidig satsing på journal ikke løser utfordringsbildet.

En hovedbegrunnelse for Akson, i tillegg til å gi kommunale helse- og omsorgsarbeidere bedre arbeidsverktøy – er at journalløsningene skal tilrettelegges for samhandling. Den enkelte helsearbeider må ha enkel og oversiktlig tilgang til riktig og oppdatert pasientinformasjon tilpasset den enkelte helsearbeiders behov. Behovet for et løft i

journalløsninger på kommunesiden er grundig og godt dokumentert, og nødvendig for at de ansatte i helse- og omsorgstjenesten kan løse sine oppgaver mest mulig effektivt, og samhandle godt til beste for innbygger.

Et digitalt løft på samhandling og journal er nødvendig for en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste i møte med de utfordringer tjenesten står overfor, og særlig for å ivareta innbyggere med sammensatte behov.

God samhandling mellom de ulike helse- og omsorgsaktørene er aller viktigst for de brukerne som mottar tjenester fra flere helseaktører. Eksempler er ressurskrevende brukere og eldre med sammensatte sykdomsbilder. Dette er grupper som oftere enn andre opplever at de ulike aktørene ikke er godt nok koordinert.

KS støtter derfor det viktige videre arbeid med Akson journal. Det må fortsatt være et samarbeidsprosjekt, det er ennå ikke modent for at kommunene kan overta ansvaret alene.

Satsingen i statsbudsjettet muliggjør et videre arbeid, noe KS er svært fornøyd med. Dette er avgjørende for å komme nærmere grunnlaget for et felles digitalt løft i den kommunale helse- og omsorgstjenesten med samhandling i sentrum. Viktige avklaringer og omfattende arbeid gjenstår før kommunene kan ta stilling til videre veivalg og eventuell forpliktende deltagelse. Dette må gis tilstrekkelig tid. Ekstern kvalitetssikrer pekte på meget høy risiko og det videre arbeidet må derfor bidra til å redusere denne. Sentrale punkter for KS i det videre er:

1. Aller viktigst er at det utvikles et godt beslutningsgrunnlag for politisk behandling i foregangskommunene våren 2021.
2. Kommunene må ha trygghet for at dette er realiserbart, og innen håndterbar risiko og økonomi
3. Det må arbeides med videreutvikling av anskaffelses/løsnings- og gjennomføringsstrategi for stegvis utvikling av Akson journal som åpen plattformløsning over tid. Dette må gjøres i dialog med markedet og i samarbeid med Norsk Helsenett som nasjonal tjenesteleverandør for e-helseløsninger
4. Gjenstående arbeid frem mot et beslutningsgrunnlag for kommunene må utredes i samarbeid mellom Nasjonale myndigheter, KS og kommuner
5. KS eller enkeltkommuner kan ikke ta ansvaret for arbeid som ligger til nasjonale myndigheter på vegne av en samlet helsesektor
6. Ambisjon om 55% forpliktende deltagelse fra kommuner før 1.6.2022 er svært ambisiøst og mulighetsrommet må vurderes nærmere i det videre arbeidet.

Prosjektet for det videre arbeidet med Akson har som ambisjon å etablere gode samarbeidsmodeller både med prosjektet for Oslo Storbylegevakt og Helseplattformen

Oslo har hele tiden støttet målbildet i «én innbygger – én journal», og har vært en viktig bidragsyter i arbeidet med konseptvalg og forprosjektet til Akson. Oslo, sammen med foregangskommunene og KS, har blant annet jobbet frem prinsipper for en åpen og fleksibel arkitektur for Akson journal, som KS og deltagende kommuner har vært opptatt må realiseres gjennom smidig metodikk og stegvis og kontinuerlig utvikling. Det har lenge vært kjent at Oslo bygger en ny storbylegevakt som skal stå klar i 2023. Dette arbeidet trenger avklaringer som ikke er forenelig med Akson prosjektet sin tidsramme. KS vil sammen med prosjektet Akson journal, Oslo og øvrige medlemmer utforme gode rammer slik at sannsynligheten øker for at løsningene i Oslo storbylegevakt, Akson journal og Helseplattformen samhandler godt. Oslo sitt arbeid med storbylegevakt, i samarbeid med Helse Sør-Øst, vil kunne inngå som en del av den helhetlige realiseringen av «én innbygger – én journal». Avklaringer som skjer gjennom Oslos prosjekt for storbylegevakt vil kunne tas med i arbeidet med Akson journal.

KS og prosjektet for det videre arbeidet med Akson journal, har også opprettet jevnlig dialog med representanter for det kommunale arbeidet inn i Helseplattformen. Målsetningen er at Akson journal skal dra mest mulig nytte av de erfaringene Midt-Norge gjør, når de nå etablerer felles løsninger mellom kommuner som også skal tilrettelegge for nasjonal samhandling. Det er derfor viktig å avklare gjensidige avhengigheter, spesielt der samhandling mellom journalplattformene skal bidra til helsepolitiske målsetninger om én innbygger - en journal.

KS sine merknader og kommentarer til forslaget om satsing på Akson journal i statsbudsjettet er vedlagt. Vi stiller oss gjerne til disposisjon for oppfølgingsspørsmål fra komiteen.

Vedlegg: KS merknader og kommentarer til statsbudsjettet som gjelder Akson

1. s. 70 «Akson-navnet forbeholdes i det videre arbeidet med å realisere felles kommunal journalløsning»

KS' forslag til merknad:

«Selv om Akson-navnet forbeholdes felles kommunal journal, må det sikres at kommunal sektor har reell innflytelse på utviklingsarbeidet, fremdrift og beslutninger vedrørende nasjonale samhandlingsløsninger innen e-helse. Dette slik at sammenhenger og avhengigheter mellom programmene er forutsigbare og med en håndterbar risiko. Det legges til grunn at det skal etableres samarbeid med Norsk Helsenett SF for å sikre synergier mellom arbeidet med nasjonale e-helseløsninger og felles kommunal journal.»

Kommentar/begrunnelse: Helse- og omsorgsdepartementet foreslår at Akson-navnet kun skal gjelde felles kommunal journal. Dette kan være hensiktsmessig, men det må ikke gå på bekostning av at navnet Akson¹ ble valgt for et konsept som skulle realisere *løsning for helhetlig samhandling og felles kommunal journal*. Konseptvalg 7 la vekt på at helhetlig samhandling skulle være en vesentlig del av det som skulle løses og at de to forholdene skulle sees i sammenheng grunnet store gjensidige avhengigheter. Forslaget fra Helse- og omsorgsdepartementet innebærer at konseptvalg 7 (helhetlig samhandling og felles kommunal journal) deles opp i to atskilte program med separat styring for hver av disse, og hvor samhandlingsdelen inngår i styringslinjen til direktoratet (samstyringsmodellen for e-helse) og realiseres av Norsk Helsenett som nasjonal felles tjenesteleverandør av e-helseløsninger, mens felles kommunal journal skal styres av kommuner i fellesskap gjennom opprettelse av nytt selskap. Som KS og deltagende kommuner tidligere har påpekt, vurderer man at oppdelingen øker risikoen for realiseringen grunnet store gjensidige avhengigheter. Denne risikoen vil hovedsakelig ligge på journalsiden (altså kommunal side). Det må derfor etableres kompensierende mekanismer.

Den rådgivende samstyringsmodellen for e-helse bidrar til faglig forankring, men kommunal sektor må sikres en sterkere innflytelse også på beslutningsprosessene rundt nasjonale e-helseløsninger, spesielt der disse har avhengigheter til kommunenes tjenestetilbud eller til løsninger, inklusive felles kommunal journal. En sterkere innflytelse og samstyring på tvers av forvaltningsnivå, slik regjeringens digitaliseringsstrategi legger til grunn, vil understøtte arbeidet med sammenhengende tjenester. Her står innbyggerens behov i sentrum, det vil gi kommunene større forutsigbarhet, og dermed kunne bidra til å redusere kostnader og risiko for kommunene.

Det er viktig at arbeidet med Akson journal sees i sammenheng med rollen og oppdraget Norsk Helsenett har som nasjonal tjenesteleverandør av e-helseløsninger, og at man drar mest mulig nytte av de tjenestene som allerede er etablert eller skal etableres på tvers av helsetjenesten.

2. s. 71 «Det er departementets vurdering at det kommunale sørge for-ansvaret og virksomhetenes krav til å ha forsvarlige journalløsninger tilsier at gjennomføring av felles kommunal journalløsning legges i en kommunal styringslinje.»

KS' forslag til merknad:

«Det videre arbeidet med Akson journal skal sørge for at robuste modeller for felles styring, organisering og finansiering utredes, forankres og aksepteres av aktørene»

Kommentar/begrunnelse: Det er den enkelte kommunes ansvar å sørge for at de har journalløsninger som understøtter tjenestene på en forsvarlig måte. Det er ikke den enkelte kommunes ansvar å sørge for fellesløsninger og nasjonale samarbeidsmodeller. Staten har på nasjonalt nivå derimot et særskilt ansvar for å

---

¹ Akson-navnet er inspirert av Aksonet i nervene som binder nervecellen til andre nerveceller og transporterer signaler mellom dem. At samhandling står i sentrum er mao. inspirasjonskilden til navnet.

legge til rette for at helsepolitiske målsettinger blir oppfylt og at det utvikles nasjonale løsninger som også kommunene kan ta i bruk.

Det finnes i dag ikke én felles styringslinje i kommunesektoren. Heller ikke for én felles kommunal journalløsning, og heller ikke samarbeids- og finansieringsmodeller der 291 kommuner (eller 185) går sammen om felles styring av dette. Hver kommune er et eget retts- og pliktsubjekt underlagt folkevalgt selvstyre innen de rammer lover, forskrifter og Stortinget trekker opp. Selv om KS Landsting har gitt KS et særlig oppdrag på vegne av sektoren på digitaliseringsområdet, blant annet for å bidra til samordning og felles utvikling, og representere kommunesektoren overfor staten – kan ikke KS beslutte eller forplikte på vegne av sektoren. Hvordan vi skal lykkes med å etablere robust felles styring av journalprosjektet, og etter hvert felles selskap innen håndterbar risiko og økonomi for den enkelte kommune og eier, må være en del av det videre felles utredningsarbeidet.

3. s. 71 «Et utvalg foregangskommuner, KS og Helse- og omsorgsdepartementet har nedsatt en styringsgruppe som skal forberede arbeidet med å etablere selskapet»

KS' forslag til merknad:

«Styringsgruppen som er nedsatt av et utvalg foregangskommuner, KS og Helse- og omsorgsdepartementet skal sannsynliggjøre realisering av Akson journal, sannsynliggjøre etablering av en felles virksomhet og klargjøre rammebetingelsene for dette, og forberede etablering av en felles virksomhet for det videre prosjektarbeidet»

Kommentar/begrunnelse: Det riktige er at Helse- og omsorgsdepartementet våren 2020, i samarbeid med KS, nedsatte et prosjekt og en styringsgruppe. KS har pekt på et utvalg foregangskommuner som inngår i det videre utredningsarbeidet og deltar i styringsgruppen. Alle foregangskommunene (med unntak av Oslo) har undertegnet intensjonsavtalen og dermed uttrykt støtte til og intensjon om deltakelse i det videre arbeidet med tiltaket Akson. Alle jobber for at dette skal lykkes, men ingen av kommunene har foreløpig tatt forpliktende stilling til å delta verken i realisering av Akson journal eller gå inn i et etableringsprosjekt for et selskap (flere tok i sine intensjonsavtalevedtak forbehold om gjenstående avklaringer).

Den høyest prioriterte oppgaven fremover blir å ferdigstille et godt beslutningsgrunnlag for kommunene slik at de administrativt og politisk kan ta stilling til deltagelse i arbeidet. Det gjenstår fremdeles et omfattende arbeid med å besvare gjenstående spørsmål. KS mener at statsbudsjettets formulering dermed forskutterer beslutningen om å etablere et selskap eller en virksomhet. Selv om det er foregangskommunenes intensjon, kan dette først gjøres etter en positiv politisk behandling i foregangskommunene.

Arbeidet med beslutningsgrunnlaget må svare på viktige forhold og spørsmål som ble stilt da Nasjonalt e-helsestyre behandlet styringsdokumentet for Akson journal. I tillegg forhold pekt på av ekstern kvalitetssikrer og andre spørsmål reist av kommunene i fortsettelsen. Blant annet må et beslutningsunderlag belyse fordeler og ulemper med å ta del i felles journalprosjekt, antatte kommunaløkonomiske konsekvenser over tid (herunder fordeling av kostnader, gevinster og risiko mellom stat og kommune. Det må jobbes videre med organisering, styring og risikovurdering av selve journalprosjektet og et eventuelt nytt selskap, i tillegg er det behov for videre utredning av selskapsformer. Ikke minst blir det en viktig oppgave å starte arbeidet med videreutvikling av anskaffelses-, løsnings-, og gjennomføringsstrategi for stegvis utvikling av en åpen journalplattform over tid, som forberedelse til utvikling av et oppdatert styringsdokument. Det vises her også til innledende kommentarer om at forprosjekt og kvalitetssikring etter statens prosjektmodell kanskje ikke er egnet til å ivareta kommuneperspektivet i tilstrekkelig grad. Planlagt politisk behandling i foregangskommunene er våren 2021 med intensjon om etablering av en virksomhet for det videre arbeidet fra 2. halvår 2021.

Statsbudsjettets forutsetning om at felles prosjekt i budsjettperioden 2021 i hovedsak skal forberede arbeidet med etablering av et kommunalt eid selskap vil derfor ikke være hovedformålet i den første fasen av arbeidet. Det er ikke grunnlag for å stifte en virksomhet med mindre det er sannsynlig at virksomheten kan realisere felles kommunal journal med en styring som samtidig ivaretar de kommunale virksomhetenes behov for innflytelse. Det må også fremlegges en håndterbar risiko og en økonomisk ramme som kommunene er villige til å akseptere.

Dette må være tilstrekkelig modent før etablering av en virksomhet. Herunder må det også vurderes om aksjeselskap er en egnet og robust nok selskapsform over tid.

Gjenstående arbeid frem mot et beslutningsgrunnlag for kommunene og videre arbeid med å forberede en virksomhetsetablering vil være et fellesprosjekt, og må utredes i samarbeid mellom nasjonale myndigheter, KS og kommuner. KS eller enkeltkommuner kan ikke alene ta ansvar for noe som ligger til nasjonale myndigheter. I dette samarbeidet må hver av partene gjøres ansvarlig for å svare ut sine respektive områder.

Fra oktober har kommunesiden tatt over ledelse av styringsgruppen og prosjektledelsen, og prosjektet er fra november tilført betydelige ressurser og kompetanse fra kommunal side. Dette vil kunne bidra til godt eierskap og god fremdrift i det videre arbeidet. I tillegg bidrar ressurser fra Direktoratet for e-helse, Helse- og omsorgsdepartementet – som sammen med ressurser fra Norsk Helsenett vil bidra til at dette blir et reelt samarbeidsprosjekt på tvers av forvaltningsnivå.

Vi opplever at Helse- og omsorgsministeren har utvist forståelse for kommunesektorens behov og viser til vedlagte brev fra Statsråd Bent Høie sendt alle kommuner utenfor Midt-Norge. I brevet bekrefter statsråden at det videre arbeidet vil være et samarbeidsprosjekt, og at det skal arbeides med kommunenes gjenstående behov for avklaringer med formål å utvikle et beslutningsgrunnlag for kommunene.

- 4. s. 71 «Bruk av felles kommunal journalløsning skal i utgangspunktet ikke være lovpålagt for kommuner, fastleger og andre avtaleparter. Departementet vurderer at frivillighet og solid forankring i kommunene er nødvendig for å sikre eierskap, redusere gjennomføringsrisiko og øke deltagelsen.»**

KS' forslag til merknad:

«Det vil være avgjørende for tilslutning at Akson journal fremstår som et troverdig, fremtidsrettet og oppnåelig løsningsvalg for fremtidige utfordringer.»

Kommentar/begrunnelse: Statsbudsjettet forutsetter frivillighet og en stegvis tilnærming. Dette er helt avgjørende for å redusere risiko for realisering av felles kommunal journal. Kommunene har derfor behov for at det legges fram en troverdig løsnings-, anskaffelses- og gjennomføringsstrategi som er utarbeidet i dialog med markedet og de respektive interessentene, før politisk behandling av eventuelle forpliktelser når det gjelder journal i 2022. Avgjørende for tilslutning vil være at Akson fremstår som en troverdig, fremtidsrettet og oppnåelig løsning på felles fremtidige utfordringer.

- 5. s. 72 «Statens bidrag til programaktiviteter til Akson journal har en øvre grense på 1 340 mill. kroner over ti år med utgangspunkt i P50-estimatet. Kostnader utover det er kommunenes ansvar.»**

Kommentar:

Avgjørende for kommunenes tilslutning vil være at det kan belyses at virksomhetsnyttene for kommunene overstiger kostnadene, slik at innføring av Akson journal i kommunene over tid vil være økonomisk bærekraftig. De kommunaløkonomiske analysene er ikke ferdigstilt, spesielt med hensyn til konsekvenser for den enkelte kommune. Det samme gjelder fordeling av gevinstene for Akson som helhet (samhandling og journal, der Akson journal skal tilrettelegge for samhandling). Dette var et punkt i departementets oppdrag som ikke ble svart ut i forprosjektet. Dermed har heller ikke statens nytte av at Akson journal (der kommunene investerer for å tilrettelegge for samhandling) blitt tilstrekkelig belyst. Dette vil det bli arbeidet videre med i fortsettelsen. Statens bidrag bør sees i sammenheng med dette.

Statens øvre grense forutsetter videre at styringsdokumentet har tatt høyde for kompleksiteten og omfanget av å etablere en felles styrings- og finansieringsmodell der inntil 291 kommunestyre har delt eierskap. Det fremstår ikke åpenbart at styringsdokumentet har tatt høyde for kostnadene ved å etablere og forvalte en slik modell. Det

vil i fortsettelsen være avgjørende at mulighetsrommet for utvikling av robuste styrings- og eierskapsmodeller utvikles og at kostnadene ved dette er tatt høyde for i bidraget til programaktiviteter.

6. s. 72 «den forberedende styringsgruppen, og senere selskapet med kommunalt majoritetseierskap, skal utarbeide et oppdatert styringsdokument for felles kommunal journaløsning»

KS' forslag til merknad:

«Staten skal sørge for at styringsdokumentet for helhetlig samhandling i steg 1 og steg 2 understøtter og dermed bidrar til å redusere risiko og økonomiske konsekvenser for Akson journal»

Kommentar/begrunnelse:

Samarbeidsprosjektet mellom KS, foregangskommunene og staten vil arbeide med et beslutningsgrunnlag som sannsynliggjør realisering av felles kommunal journal før en virksomhet kan etableres. Dette inkluderer å starte arbeidet med en oppdatert løsnings-, anskaffelses- og gjennomføringsstrategi i dialog med leverandørmarkedet.

KS legger til grunn at referansen slik det står innebærer at et «oppdatert styringsdokument» kun kan gjelde journaldelen, da samarbeidsprosjektet ikke har ansvaret for, eller mandatet til, å oppdatere hele styringsdokumentet for konseptvalg 7.

Ettersom konseptvalg 7 gjelder helhetlig samhandling og felles kommunal journal er det viktig at avhengighetene mellom styringsdokumentene (samhandling og kommunal journal) blir ivaretatt. Statsbudsjettet tar ikke høyde for dette utover å peke på behovet for styring og koordinering mellom de to programmene.

7. s. 72 «før kunnngjøring av anskaffelse skal det være forpliktende deltakelse fra kommuner som representerer minst 55 pst. av kommunene utenfor helseregion Midt-Norge.»

Kommentar: Statsbudsjettet forutsetter at det skal utarbeides et oppdatert styringsdokument for felles kommunal journal som skal kvalitetssikres eksternt, og at det deretter skal oppnås forpliktende deltakelse fra 55 % av kommunene utenfor Midt-Norge før finansiering for 2023 kan gis, dvs. i praksis innen sommeren 2022.

Det er ikke tatt stilling til realismen i kravet til antall forpliktende kommuner, men erfaring med intensjonserklæringen tilsier at dette er et krevende ambisjonsnivå. En så kort tidshorisont vil være krevende å innfri uansett hvor godt prosjektet er. Det må derfor i 2021 gjøres en vurdering av mulighetsrommet for hvordan et slik krav kan innfris, eller om man må tenke alternative tilnærminger eller noe utvidet tidshorisont. Det er viktig å unngå at videre arbeid med felles kommunal journal stopper opp i 2022. Det vises her til Helseplattformen i Midt-Norge der anskaffelse ble utlyst allerede i 2016, og hvor kun Trondheim har inngått forpliktende avtale, men hvor man likevel regner med at mange av de andre kommunene etter hvert vil ta Helseplattformen i bruk. Tilslutning krever modning, der noen gjerne må gå foran og der eksempelets makt ofte er avgjørende for tilslutning over tid.

8. s. 72 «Steg 1 i samhandlingsløsningen avgrenses til prosjektene slik dette er definert av forprosjektet og eksternt kvalitetssikret gjennom statens prosjektmodell (KS2)»

KS' forslag til merknad:

«Steg 1 må sees i sammenheng med realisering av nasjonale e-helseløsninger, der legemiddelområdet har høy prioritet»

Begrunnelse/kommentar. Samhandlingsløsningene i steg 1 vil være viktig for realiseringen av Akson journal. Samtidig er det ikke slik at dette gjelder Akson alene. Det er mange samhandlingsbehov i dag som ikke kan løses

fullt ut med mindre steg 1 er realisert. Dette gjelder ikke minst legemiddelområdet, som kommunal sektor prioriterer svært høyt.

KS mener derfor at arbeidet med samhandlingsløsninger på legemiddelområdet må sikres tilstrekkelig midler, fremdrift og forutsigbarhet slik at det er mulig å begynne å ta disse i bruk og få nødvendige erfaringer.

- 9. s. 72 «Bevilgningen til programmet Akson journal foreslås overført til Direktoratet for e-helse som vil forvalte tilskuddet. Kommunesektorens organisasjon KS vil være tilskuddsmottaker fram til selskapet er etablert. Nærmere føringer for utbetaling av tilskuddet vil inngå i tilskudsregelverket»**

KS' forslag til merknad:

«Kommunesektorens organisasjon KS vil være tilskuddsmottaker *på vegne av samarbeidsprosjektet mellom KS, HOD og foregangskommunene* fram til et selskap for det videre arbeidet er etablert.»

Begrunnelse/kommentar: Bevilgningen til programmet Akson journal vil i første omgang, og før stiftelsen av en kommunal eid virksomhet, gis som tilskudd til KS fra Direktoratet for e-helse. Det må utarbeides et eget tilskudsregelverk for dette. KS kan ikke ta på seg ansvar eller eksponering utover det som er rimelig i et samarbeidsprosjekt der alle aktørene i styringsgruppen har viktige roller i arbeidet.

- 10. s. 73 «Fra 2021 skal det videre arbeidet med journalløsningen ledes av foregangskommuner med bistand fra staten»**

KS' forslag til merknad:

«*Fra 2021 skal det videre arbeidet frem til en felles virksomhet er etablert, gjennomføres i et samarbeidsprosjekt mellom staten, KS og foregangskommuner der styringsgruppen og prosjektet ledes fra kommunesiden*»

Begrunnelse: Se tidligere kommentarer under punkt 3. om at dette er et samarbeidsprosjekt mellom KS, foregangskommuner og staten.

- 11. s. 73 «Gruppen som forbereder etablering av et selskap med kommunalt majoritetseierskap, og senere selskapet, skal ha ansvar for å oppdatere styringsdokumentet.»**

KS' forslag til merknad:

«*Gruppen det vises til har i første omgang ansvaret for det videre arbeidet med Akson journal, forberede beslutningsprosesser i foregangskommunene og senere en felles virksomhet. De skal kun ha ansvar for å etablere et oppdatert styringsdokument for felles kommunal journal, ikke hele styringsdokumentet.*»

Begrunnelse: Se tidligere kommentarer i punkt 3. og 6. om målsetningen for samarbeidsprosjektet og styringsdokument.

- 12. s. 73 «I dette arbeidet skal prinsippene om plattformtilnærming, samhandling og stegvis gjennomføring operasjonaliseres i en gjennomføringsstrategi i tråd med KS2- anbefalingen.»**

KS' forslag til merknad:

«*Operasjonaliseringen av gjennomføringsstrategien skal også omfatte en videreutviklet løsnings- og anskaffelsesstrategi i dialog med markedet*»

Kommentar/begrunnelse: Disse tingene kan ikke sees isolert. Se også tidligere kommentarer i punkt 3 om utarbeidelse av beslutningsgrunnlag for politisk behandling i kommunene, samt vedlagte brev fra statsråden der det bekreftes at det skal arbeides med dette. Det blir viktig at dette arbeidet gjøres i dialog med markedet.

13. s. 73 «Programeierskapet for felles kommunal journalløsning vil også ligge i selskapet»

KS' forslag til merknad:

«Hvor programeierskapet for felles kommunal journalløsning bør ligge er ikke ferdig utredet og bør vurderes nærmere som del av det videre arbeidet»

Begrunnelse: Styringsmodellen for felles kommunal journal, med deltakelse fra inntil 291 kommuner, er ikke tilstrekkelig utredet og er en del av det pågående arbeidet. KS mener dermed det er prematurt å konstatere at programeierskapet legges til selskapet. Det vises her til at selskapet skal være en *leverandør* av en anskaffelses- og utviklingsprosess, over tid også tjenesteleverandør. Selv om eierskapet til selve prosjektgjennomføringen og tjenesteleverandørfunksjonen legges til et selskap, vil de kommunale virksomhetene som skal ta løsningene i bruk i de kommunale helse- og omsorgstjenestene måtte ha et tungt eierskap til arbeidet.

Et selskapsstyre i et AS skal ivareta selskapets formål, men være lojale til selskapet. Det vises her også til erfaringene fra Midt-Norge, der det er etablert supplerende mekanismer utenfor selskapet for å ivareta de kommunale virksomhetenes behov for påvirkning på arbeidet. Det dreier seg tross alt om løsninger som kommunene skal ta i bruk innenfor sitt sørge-for-ansvar.

Setningen kan tolkes som det er selskapet som styrer ivaretagelse av kommunenes behov, ikke motsatt.

14. s. 73 «Arbeidet med å realisere nasjonale samhandlingsløsninger skal fortsatt ligge i Direktoratet for e-helse.»

KS' forslag til merknad:

«Det må etableres mekanismer som sikrer helhetlig styring av avhengighetene mellom Program for Samhandling og Program for Akson journal»

Jfr. Tidligere kommentarer under punkt 1. om helhetlig styring.

Vedlegg: Brev fra Statsråd Bent Høie til alle kommuner utenfor Midt-Norge.